

POSTANOWIENIE

Dnia 30 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie z protestu wyborczego K. D.,
przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
przy udziale Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej i Prokuratora
Generalnego
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 30 lipca 2020 r.

pozostawia protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 15 lipca 2020 r. K. D. (dalej: Skarżący) jako wyborca, którego
nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w obwodzie
wyborczym nr (...) w Szkole Podstawowej nr (...) przy ul. (...) w G.

wniósł protest wyborczy:

1. Przeciwko ważności wyboru Prezydenta (art. 129 Konstytucji RP);
2. Przeciwko wyborowi Prezydenta (art. 321 § 1 w związku z art. 82 § 1 ustawy
z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2019
poz. 684 ze zm.; dalej: k.wyb);

3. Protest przeciwko ważności wyborów z powodu naruszenia przepisów k.wyb. dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów (art. 82 § 1 pkt 2 k.wyb.).

Szeroko argumentując wskazany wyżej zakres zaskarżenia K. D. podniósł, że w jego ocenie art. 129 Konstytucji stanowi samodzielną podstawę do wniesienia protestu wyborczego. W ocenie Skarżącego władza wykonawcza i ustawodawcza nie może obywatela pozbawić takiego prawa. Wskazanie w art. 129 Konstytucji RP, że protesty wnoszą się na zasadach określonych w ustawie oznacza zdaniem Skarżącego, że ustawa ma określać procedurę wnoszenia protestów. Nie może jednak tworzyć wymagań, które ograniczałyby lub utrudniały możliwość wniesienia i merytorycznego rozpatrzenia protestu. Z tego powodu, pomimo że część zarzutów zdaniem K. D. dotyczy wyłącznie naruszenia przepisów Konstytucji RP i nie jest związana z przepisami k.wyb. protest musi być merytorycznie rozpoznany.

Państwowa Komisja Wyborcza i Prokurator Generalny nie wnieśli odpowiedzi na protest.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W myśl art. 129 ust. 2 Konstytucji RP wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej na zasadach określonych w ustawie. Zasady wnoszenia protestów wyborczych określa k.wyb. Zgodnie z art. 82 § 1 k.wyb., przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu: dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów (pkt 1) lub naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów (pkt 2). Stosownie do § 2 przytoczonego przepisu, protest przeciwko ważności wyborów z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, o którym mowa w § 1, lub naruszenia przez właściwy organ wyborczy przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców

w jednym z obwodów głosowania. Ponadto zgodnie z § 3 art. 82 k.wyb., protest przeciwko ważności wyborów w okręgu wyborczym lub przeciwko wyborowi posła, senatora, posła do Parlamentu Europejskiego, radnego lub wójta może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze danego okręgu wyborczego.

Określając wymagania formalne protestu, art. 321 § 3 k.wyb. stanowi, że wnoszący protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Dowodami w sprawie z protestu wyborczego są takie środki, które świadczą o istnieniu lub nieistnieniu pewnych faktów i które zarazem uzasadniają przekonanie, że zarzucane w proteście działanie lub zaniechanie jest przestępstwem przeciwko wyborom w myśl przepisów Kodeksu karnego albo postępowaniem sprzecznym z przepisami wyborczymi dotyczącymi głosowania, ustalania wyników głosowania i wyników wyborów (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2001 r., III SW 85/01, niepublikowany). Zgodnie z art. 322 § 1 k.wyb., Sąd Najwyższy zaś pozostawia bez dalszego biegu protest niespełniający warunków określonych w art. 321 k.wyb.

Biorąc pod uwagę powyższe przepisy stwierdzić należy, iż przedmiotem protestu wyborczego jest ważność wyborów lub wyboru określonej osoby, a podstawę zakwestionowania tej ważności stanowią czyny zabronione i delikty wyborcze rzutujące na przebieg głosowania, ustalanie jego wyników lub ustalanie wyników samych wyborów (postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 października 2011 r., III SW 15/11; z 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19). Stąd obowiązkiem wnoszącego protest wyborczy zgodnie z przepisami k.wyb. jest sformułowanie w nim zarzutów dotyczących naruszenia unormowań zawartych w tymże kodeksie, albo dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom - mające wpływ na wynik wyborów, jak też przedstawienie lub wskazanie dowodów uzasadniających te zarzuty (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2014 r., III SW 8/14; z 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19).

W myśl art. 321 § 1 i 3 oraz art. 322 § 1 i 2 k.wyb. w przypadku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej protest skierowany przeciwko ważności wyborów wymaga zachowania formy pisemnej, a jego treść powinna obejmować

sformułowanie zarzutów, o których mowa w art. 82 § 1 k.wyb. oraz przedstawienie lub wskazanie dowodów na ich poparcie. W sytuacji, gdy następuje merytoryczne rozpoznanie protestu, Sąd Najwyższy wydaje, w formie postanowienia opinię, która zawiera ustalenie co do zasadności zarzutów podniesionych przez protestującego, a w razie potwierdzenia zasadności owych zarzutów ocenę czy przestępstwo przeciwko wyborom lub naruszenie przepisów k.wyb. miało wpływ na ich wynik. Zgodnie z art. 322 § 1 k.wyb. Sąd Najwyższy pozostawia natomiast bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 321 k.wyb. Wypada podkreślić, że przepis ten odsyła do treści całego art. 321 k.wyb., a zatem do wszystkich jego jednostek redakcyjnych, czyli również do § 3 określającego podstawowe warunki, którym protest wyborczy powinien odpowiadać. Należy zatem stwierdzić, że wynikająca z dyspozycji normy prawnej zawartej w art. 322 § 1 zdaniu pierwszym k.wyb. sankcja w postaci pozostawienia protestu bez dalszego biegu dotyczy sytuacji, gdy protest pochodzi od osoby niewymienionej w katalogu podmiotów uprawnionych do dokonania tej czynności zawartym w art. 82 k.wyb. lub nie spełnia wymagań formalnych określonych w art. 321 § 3 k.wyb., bądź też został wniesiony z naruszeniem terminu przewidzianego przez przepis szczególne. Zgodnie natomiast z art. 15 ustawy z dnia 20 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego z 2 czerwca, protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej (Dz. U. z 2020 r. poz. 979; dalej: ustawa o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych) wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 3 dni od dnia podania wyniku wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą. Ze wskazanego przepisu prawa wynika, że protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej można wnieść tylko wówczas, gdy wybór został dokonany. W przypadku ponownego głosowania protest wnosi się zatem dopiero po podaniu do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą nazwiska i imienia nowo wybranego Prezydenta Rzeczypospolitej.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, Sąd Najwyższy oceniając wniesiony przez K. D. protest przeciwko ważności wyborów

na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej stwierdził, iż Skarżący nie formułuje w nim zarzutów odpowiadających wymogom art. 82 k.wyb., a zatem wniesiony protest nie spełnia warunków formalnych z art. 321 k.wyb., co czyni go wadliwym formalnie. To stanowi wystarczającą przesłankę do pozostawienia protestu bez dalszego biegu. Badając wymogi formalne protestu Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że zarzuty i uzasadnienie protestu K. D. zasadniczo skupiają się na kwestionowaniu polskiego systemu prawa wyborczego, w ocenie Skarżącego, niekonstytucyjnego oraz sprzecznego z prawem międzynarodowym, które narusza prawo wyborców do równej siły głosu, wynikające z przepisów Konstytucji RP. Zarzuty takie mogą stanowić impuls dla zmian legislacyjnych, nie mogą być jednak rozstrzygane w trybie i na zasadach przewidzianych dla protestów wyborczych. Należy zauważyć, że zakres kognicji Sądu Najwyższego w ramach art. 82 k.wyb. został ukształtowany stosunkowo wąsko i dotyczy naruszenia przepisów k.wyb., a nie może dotyczyć naruszenia reguł wynikających z innych aktów prawnych, w szczególności Konstytucji RP. Rozstrzygnięcie tego zagadnienia nie mieści się w zakresie przedmiotowym protestów wyborczych (tak postanowienie Sądu Najwyższego z 13 listopada 2019 r., I NSW 183/19). Reasumując, Skarżący stara się poddać kontroli Sądu Najwyższego kwestie zastrzeżone dla Trybunału Konstytucyjnego. W tym też zakresie stwierdzić należy, że sformułowane przez K. D. zarzuty nie stanowią zarzutów, o których mowa w art. 82 k.wyb., a rolą Sądu Najwyższego w tym względzie, nie jest badanie słuszności stawianych przez obywateli postulatów reformy prawa wyborczego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 października 2019 r., I NSW 104/19).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy działając na podstawie art. 322 § 1 w związku z art. 321 § 3 oraz art. 82 § 1 k.wyb. postanowił o pozostawieniu protestu wyborczego bez dalszego biegu.